

Copyright foto

Boeren in Purmer, de erfenis van Leeghwater

Extensief op zware klei

Bloembollen, windmolens, veel water met daarboven hoge blauwe luchten; dat is wat buitenlanders van ons land weten. En het klopt allemaal, althans waar ik deze keer op bezoek ga, bij familie De Heer in Purmer. Zij hebben een akkerbouwbedrijf met 93 hectare land op zware klei.

Copyright foto

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Wat mij opvalt

Familie De Heer werkt en woont in harmonie met de omgeving. Opvallend is ook het extensieve bouwplan. Dit is mogelijk door de bedrijfsomvang. Toch zie ik hetzelfde effect op veel bedrijven in de provincie. Een voorbeeld van een gebiedscultuur derhalve?

Dirk (37) en Marieke (36) de Heer wonen op historische bodem. In de Gouden Eeuw werden in Noord-Holland veel meren drooggelegd met behulp van windmolens. De grootste zijn de Beemster, de Schermer en de Purmer – in 1622 drooggelegd. Dit gebeurde volgens Dirk met het geld van investeerders, durfkapitalisten zouden we nu zeggen. Van de drie grote droogmakerijen zijn de Beemster en de Purmer vooral veehouderijgebied. De Schermer heeft wat gemakkelijker grond en herbergt om die reden meer groente- en akkerbouwbedrijven.

Reizen

Marieke en Dirk kennen elkaar van de HAS in Dronten. Na afloop van de opleiding kwam Dirk bij Control Union aan het werk om controles op biologische bedrijven uit te voeren. Hij bezocht veel bedrijven en kwam zo ook veel in het buitenland. Een mooie periode. Zijn vader en zijn oom Cok voerden intussen het akkerbouwbedrijf. In 2002 kwam de oom te overlijden. „Probeer als je kunt om werk te krijgen waarbij je buiten aan de slag kunt“, kreeg Dirk als boodschap mee van zijn oom op diens sterfbed. Dirk heeft het werk bij Control Union hierna nog enkele jaren gecombineerd met het helpen van zijn vader in drukke tijden. Maar op den duur was er sprake van verzadiging. „Ik kwam er achter dat de mooiste reis de reis naar huis was“, zegt hij. Vanaf 2007 zijn vader en zoon samen verantwoordelijk voor alle werkzaamheden.

Zware klei

De familie van Dirk kwam oorspronkelijk uit de Haarlemmermeer. Net na de Eerste Wereldoorlog was de vraag naar graan zo groot dat in de Purmer veel grasland gescheurd werd om plaats te maken voor akkerbouw. De grond is met 50 tot 70 procent afslibbaar zwaar, maar door een organischestofgehalte van 4-6 procent toch goed bewerkbaar. Toch merkt Dirk dat de structuur onder druk staat. Dit werd duidelijk toen bij één perceel een strook van 50 meter werd bijgevoegd. Deze was langer grasland geweest en was veel beter bewerkbaar. Wat de exacte achtergrond is, is moeilijk aan te geven. Aan de analysecijfers van de bodembemonstering is weinig verandering te bespeuren. Het bouwplan is met ruim de helft aan

wintertarwe, graszaadteelt (veldbeemd) en soms kapucijners redelijk extensief. Maar de oogst van de aardappelen wordt steeds moeizamer. Rooiers met axiaalrollen zijn inmiddels onmisbaar en de eerste rooiers met aangedreven wielen zijn inmiddels in het gebied gearriveerd. Bewust proberen ze de bedrijfsvoering zo in te richten dat de structuur ontzien wordt. Zo wordt er geen drijfmest meer uitgereden, maar vaste strotijke stalmest. Vijftien jaar geleden heeft Dirks vader voor het laatst geploegd. Sindsdien wordt het land gespit. „De spitmachine heeft de naam dat er geen bodem meer in de grond aanwezig is. Maar dat komt omdat hij normaal pas ingezet wordt als de omstandigheden slecht zijn. Wij hebben er in ieder geval geen problemen mee.“

Multivator

Ook de bewerking in het voorjaar is aangepast. Sinds enkele jaren wordt bij het aardappelen poten een Multivator-frees in de frontheft gebruikt. Daarvoor werd het land soms wel drie keer met de koepe bewerkt. Hierdoor ontstonden soms problemen met wormen omdat de grond te fijn was. De aardappelen hebben als bestemming de frietmarkt. Fontane is een belangrijk ras, maar de opbrengst hiervan valt Dirk wat tegen. „Met 50 ton per hectare is het hier wel op.“ Daarom is nu ook het ras Challenger opgenomen. Verder wordt ook een stukje Frieslander geteeld. Dit ras wordt door bewoners van het dichtbij gelegen Volendam gewaardeerd.

Werktuigencoöperatie

De Purmer was steeds een vooruitstrevend akkerbouwgebied. Al in de jaren zestig ontstond hier de werktuigencoöperatie Purmer Akkerbouwers. Oorspronkelijk bestond deze uit twintig akkerbouwers die veel machines samen aanschafte. „Voor loonwerkers was er in dit gebied niet veel te verdienen“, aldus Dirk. Veel bedrijven zijn sindsdien gestopt. De grond daarvan is voor een deel overgegaan naar de bestaande akkerbouw- en veebedrijven en voor een deel naar niet-boeren die in het gebied terecht kwamen. Het ledental is zo teruggelopen naar nog slechts twee leden. De erfenis van de coöperatie is onder meer op te maken uit de machines die op het bedrijf aanwezig zijn. Er is een eigen combine voor de oogst van tarwe, graszaad en kapucijners.

Het binnenhalen van het stro geeft hen 'echt het zomer gevoel'. Al het stro wordt tot kleine pakken verwerkt met de eigen stropers. Er is een heel regiment van kleine strowagens. Het gezin hoeft alleen de wagen vol te stapelen en neer te zetten. Paarden- en rundveehouders halen die vervolgens op en zetten ze weer leeg terug. „Je houdt voor mij toch ook wel een vracht over?“ zeggen ze. Geregeld heeft Marieke het gevoel dat ze haar eigen kar moet verdedigen. Anders is er niets over voor hun ezel en paard. Vooral het graszaadhooi is gewild. „Maar als er regen in valt na de oogst gaat de reuk achteruit en staan ze opeens veel minder te springen om het op te halen.“

Bietenrooier

Eveneens uit de werktuigencoöperatie afkomstig is de WKM zelfrijdende bietenrooier. Dirk is hier tevreden over. Onder natte omstandigheden kan deze grond enorm plakken, zoals ook vorige herfst. „De loopwielen werden enorm van omvang door de aanklevende grond, maar toch was het tarrapercentage maar 9.“ Een buurman teelt ook uien. Dirk is er nog niet uit of dat voor hun bedrijf ook een optie is. „De bewaring is nu zo dat alle aardappelen opgeslagen kunnen worden. Voor uien is geen ruimte.“ Ook vindt hij de grond er te zwaar voor. Bovendien is straatgras een lastig onkruid in uien. En dat heeft weer een ander gevolg. „Het zaad van straatgras is even groot als van veldbeemd en is daardoor niet mechanisch uit te schonen. Op het veld wordt geselecteerd met Roundup voor straatgras. Maar als het desondanks aanwezig is in het product daalt de uitbetaalprijs. Van een goed saldo is dan al snel geen sprake meer.“

Opvolging

De ouders van Dirk, Jan en Ria de Heer, respectievelijk 68 en 67 jaar, zijn nog heel actief. De samenwerking tussen de generaties bevalt hen goed. Het voelt aan als een natuurlijk proces om zo de bedrijfsopvolging te mogen doen. Inmiddels is een volgende generatie aanwezig in de vorm van zoon Jan. Een volgend kindje is op komst. Of een van hen het bedrijf gaat overnemen, is uiteraard niet te voorspellen. „Mijn ouders hebben mij volledig vrijgelaten. Dat wil ik bij onze kinderen ook doen“, besluit Dirk. ■

Bedrijfsgegevens

Akkerbouwbedrijf fa. J. de Heer & Zn., gerund door Dirk de Heer en zijn vader Jan de Heer.
Oppervlakte 93 hectare, half in pacht, half in eigendom. 22 ha bieten, 22 ha aardappelen, 30 ha wintertarwe, rest graszaad en kapucijners.

Copyright foto